

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: .....

Cím: *Newyork átiratban kérte a fővárostól a*

szellemi szükségmunka koncepciójának ismertetését

Tudósító:

Forrás: *Nemzeti Újság*

Bp

(Hely)

1926. 12. 1.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

331.615

Hely

Idő

"1926"

Személy

Helysz

331.615 "1926"

Tizenháromezer ember jelentkezett szellemi szükségmunkára

Newyork átiratban kérte a fővárostól a szellemi szükségmunka koncepciójának ismertetését

Illyefalvi Lajos dr. nyilatkozata a szellemi szükségmunkáról

(A *Nemzeti Újság* tudósítójától.) Most indul meg annak a nagyarányú akciónak előkészítése, amellyel a főváros a szellemi munkanélkülieknek akar — legelőször a téli hónapokra — munkát és kenyeret adni. Még nemrégiben Budapest felett ragyogott a napsugaras november, amely most megmutatta igazi arcát és hideg köddel fordult rá a fővárosra, ahol annyi szomorú és kenyértelen ember reszket a téltől. Ezeknek a szomorú és fáradt embereknek a felyonulása kezdődött meg a kerületi előjáróságokon, ahol a szellemi szükségmunkára jelentkezőknek kicserélték a felvételhez szükséges személyi lapokat. Jönnek egymásután fáradtan és kopottan a magyarságnak ezek az elesettei, akiknek nem jutott kenyér ezen a megcsönkített földön. Jönnek dideregyve, fázva, remélvén, hogy talán jut itt nekik is egy hely, ahol meghúzódhatnak a neki-bidegült idő elől. Jönnek B-listás idős hivatalnokok, sokgyermekes családapák, akiknek az arcán ott vibrál a keserű rán-

cok között az éhes gyermekek sorsának gondja. Jönnek a kétségbeesett és aszott özvegyek, akik mellől kidőlt a kenyéretkereső férfi. Jönnek fiatal, 20-25 éves félbemaradt egyetemi hallgatók, akiknek nem lett volna sok a tanulás, de sok volt a tandíj és most rászorulnak erre az ideiglenes szükségmunkára. Jönnek, hosszú sorokban jönnek Trianon áldozatai, akiknek a szája elől idegen kezek elkarnyarították a mindennapi kenyeret, akiknek az életét csonkította meg a magyarság ellen 1919-ben megindított trianoni háború.

Munkatársunk felkereste Illyefalvi Lajos dr.-t, a *Székesfővárosi Statisztikai Hivatal* igazgatóját, a főváros által megindított szellemi szükségmunkának nagy-koncepciójú megszervezőjét, aki az akciónál a következőket mondotta:

— A szellemi szükségmunkát a szellemi pályákon beállott nagy munkanélküliség teremtette meg. Ez a fogalom teljesen új, mert ez-ideig még sehol sem történt kísérlet arra,

hogyan a szellemi pályákon beállott munkanélküliséget akár a város, akár az állam szükségmunkák megteremtésével igyekezett volna csökkenteni. Budapest ezen a téren uttörő munkát végzett, mert a főváros az első, amely szellemi szükségmunkák megteremtésével példát ad a többi nagyvárosoknak is. A szellemi szükségmunka ötlete Lamotte Károly dr. tanácsnok főjegyzőtől származik, aki mély szociális érzékével a tervnek nemcsak felvetője, hanem hathatós támogatója is volt.

— A szükségmunkára jelentkezők száma már meghaladja a tizenháromezretet, de, sajnos, ebből a rengeteg emberből csak ezret alkalmazhatunk.

— Milyen elv szerint történik a kiválogatás? — kérdezte munkatársunk.

— A szellemi szükségmunkákra jelentkezők roppant tömege közül elsősorban azok a munkanélküliek fognak sovány keresethez jutni, akik családfenntartók és semmi jövedelmük nincs, mert elsősorban ezeknek a nyomorán

akarunk segíteni, elsősorban az éhezni vágyó gyermekek sirását kívánjuk elesztíteni. Az állástalan családapáknak is oly nagy a száma, hogy nyugdíjasok, egyedülálló nők és férfiak, vagy főiskolai hallgatók alkalmazásra alig számíthatnak. Sajnos, nőket sem igen alkalmazhatunk és pedig a szükségmunka természetéből adódóan az ő nyomorukon másoknak kell segíteniük. Hiszen a főváros egész akciója csak pusztába kiáltott szó marad, ha az ipari és kereskedelmi vállalatok nem követik a példát és télvíz idején nem alkalmazzák a szellemi munkanélküliek táborának egy másik részét.

A jelentkezési iver még nincsenek összegyűjtve s a kiváló statisztikus csak néhány lapot vesz elő és mutatja.

Nézzük ezeket a rubrikákat, ezeket az egyszerűen feltett kérdéseket, amelyekre

válaszol a nyomor. Jövedelme? Semmi, semmi, semmi... Miből tartja el magát?: Rokonaim támogatnak, az anyám tart el, aki 1,200.000 koronát keres havonta, az öcsémnél vagyok, aki 800.000 koronát kap. Milyen alkalmazása volt utoljára?: Kalkulátor voltam, diszponens voltam, gépészmérnök voltam egy cukorgyárban. Minden vonal közül felsír az élet, a letört egzisztenciák feljajdulása, minden szóból ránszomorodik az élet nyomorusága. Kezünk között átüvegesednek a statisztikai lapok és mint egy ablakon keresztül, rálátunk a fűtetlen, nyirkos szobában tépődő apára, akit a sorsa kivetett az íróasztala mellől. Látjuk a könyvek mellől elesett diákokat, akinek az arcán ott vérzik a megölt ambíció. Látjuk a fáradtakat, az éheseket, a rongyosakat, az intelligens koldusokat, a kétféle életet: az egész pusztuló, elsorvadó magyar középosztályt látjuk. Nézzük ezeket a rubrikákat, ezeket az egyszerűen feltett kérdéseket, amelyekre választ ír a nyomor.

— Milyen munkát fognak végezni azok a szerencsétlen szerencsések, akik munkát kapnak?

— Az a szükségmunka, amelyet a főváros a munkanélküliekkel el akar végeztetni — bár a közigazgatásra nézve mulhatatlanul nem szükséges — mégis rendkívül értékes, mert sok kulturális, szociális és gazdasági problémát fog megvilágítani, rávilágítva a megoldás módjaira és lehetőségeire is.

— Ilyen nagyjelentőségű munka a háztartási statisztika, amelyet az inségmunkában résztvevők öt hónapon keresztül vezetni fognak. A magánháztartások statisztikája a társadalmi statisztikának egyik legfontosabb ága, mert a háztartások kiadásait és bevételeit nemcsak számszerűleg tünteti fel, hanem megvilágítja a fogyasztás alakulását is és ebben tartalmazni fogja a munkanélkül levő szellemi foglalkozásuk társadalmi rétegének küzködé-

sét. Ugyancsak a szükségmunkálatok keretében fogja megállapítani a Főváros Statisztikai Hivatala az albérlők és ágyrajárók szociális és gazdasági viszonyait, amely lakásépítési, lakás-felügyeleti, sőt erkölcsrendészeti szempontból véve, egy világváros életében eleven kérdés, melynek mélységébe a hatóságnak bele kell pillantania. A statisztikai felmérések sorozatába tartozik a fővárosi kereskedők és iparosok helyzetének a feltárása is. Ez a kérdés nemcsak azért fontos, mert a hatóság először csak most foglalkozik intenzíven a kereskedő- és iparos osztálynak az életével, statisztikai vizsgálatok útján, hanem azért is, mert olyan osztálynak a szociális és gazdasági viszonyait vizsgálja, amely a fővárosnak számottevő adófizető alanya.

— Ki fog térni a szükségmunkálatok során a főváros a szellemi foglalkozásokban beállott munkanélküliség vizsgálatára is, amely veszedelmes, kóros jelensége a főváros életének. A létszámesőkentések, melyeket az állam, a város és a magáncégek az utóbbi évek folyamán végrehajtottak, a szellemi munkások nagy tömegeit tették munkanélküliekké, olyan társadalmi bajok csiráit vetve el, amelyek súlyos társadalmi katasztrófa okozóivá válhatnak.

— Az iskolát befejező, pályát választó iljúságra nézve nagyfontosságú lesz e statisztikai adatoknak közzététele, mert ezek megmutatják, miként alakul a szellemi munkások munkanélkülisége és mennyiben sikerül elhelyezkedniök az iskolát elvégzett fiataloknak.

— A munkapiac és munkanélküliség szempontjából fel fogja dolgozni a statisztikai hivatal a munkát kereső külföldieket is, hogy

(Hely) megvilágítsa, mennyire gátolják az idegen állampolgárok a hazai munkások elhelyezkedését, hol és milyen mértékben szorították őket ki az egyes pályákról. Vizsgálni fogja a főváros a magánlakások felszerelését, külső kiállítását, azoknak bérét, továbbá az üzlet-, raktár- és műhelyterek alakulását, különösen az iparos és kereskedővilág érdekében. Hasonlóképpen vizsgálni fogja az albérlési szobákért fizetett lakbéreket és az ágyrajárók ágybérleti díjait is, hogy feltárja azokat az orvoslást kívánó szomorú állapotokat, amelyek e téren uralkodnak. Imperative kívánja ezt nemcsak az indokolatlanul felemelt és majdnem immorálisnak mondható albérlési és ágybérleti bérek magas volta, hanem a lakosság eme jelentékeny százalékának érdeke is, amely önhibáján kívül más háztartásban elhelyezkedve tud csupán hajlékot biztosítani magának.

(Idő) — Az új és modern adóstatisztika adatainak összegyűjtése a szellemi szükségmunkásokra vár. Hiszen az adófizetés tényén, a kivetett és befolyt adóösszegek nagyságán kívül teljes tájékozatlanságban él a lakosság. Pedig a kérdés bordereje igen nagy, mert megfelelő adóstatisztika nélkül meg sem kísérelhető a progresszív adórendszer behozása az adózásba, meg sem kísérelhető a különböző adónemek redukálásának, összevonásának, egyesítésének kérdése és komoly alapon tárgyalni sem lehet azokról a reformokról, melyre a város dolgozó lakosságának oly égető szüksége lenne. A háztulajdon statisztikájáról szóló statisztikai felvételén kívül még a különböző keresetek statisztikájának feldolgozása van hátra. A kereseti adó alapján módjában lesz a fővárosnak foglalkozási ágak szerint megállapítani, fel-

(Köt. v. füz.) (Oldal) inérni és osztályozni a főváros lakosságát jövedelmi, illetve kereseti szempontból. Látni fogjuk ebből, mennyire esett vissza minden pályán a főváros lakosságának a keresete, ki fog tűnni ebből a statisztikából, mennyire nyomoruságosabban élünk most, mint gyermekkorunkban.

— Természetesen ezeken a kérdéseken kívül fejezte be nyilatkozatát a statisztikai hivatal kiváló igazgatója — más kérdéseket is fel fog dolgozni az az ezer ember, akiknek a fő-

város a közeljövőben munkát és kenyeret fog adni.

Ebből a nyilatkozatból is látszik, hogy a szociális szempontok mellett kulturális, gazdasági, sőt erkölcsi jelentősége is van ennek az akciónak, amellyel a főváros keresztényi példát akar statuálni azoknak a gazdasági erőtényezőknek, amelyeknek módjukban állana, hogy a magyar középosztály nyomorán enyhítsenek.

Budapest székesfőváros akciója nem csak Magyarország különböző vidéki városaiban keltett nagy érdeklődést, hanem a különböző külföldi lapok útján az Egyesült-Államok legnagyobb városa, New-York is tudomást szerzett a tervről és átíratban kérte a fővárost, hogy részletesen közölje vele a szellemi szükségmunkákra vonatkozó nagyszerű koncepciót, mert Budapestnek ez a szomorú problémája New-York városát is közelről érinti.

A törvényhatósági bizottság szerdai ülésén foglalkozik a kérdéssel s előreláthatólag a pártok egyhangulag fogják megszavazni a szükségmunkákról szóló javaslatot. Ha ez megtörtént, akkor december 16-án bevonul az ezer kiválasztott, aki mégis csak hozzájut egy falat száraz kenyérhez, ahhoz a havi 1.000.000 koronához.

Nagy dolog, igen nagy dolog a fővárosnak ez az akciója, amelyet a város mos-

tani vezetőinek igazi szociális érzeke és a szivekben hordott szeretete sugallott. Nagy dolog az, hogy ezer családnak lesz mégis csak kenyere, hogy ezer embernek lesz mégis csak kevesebb decemberi gondja, hogy ezer családnak mégis csak lesz egy kis meleg szobája az 1926. esztendő karácsonyának estéjén . . .

Sz. E.